

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15005332>

IJODKOR RASSOMNING BIR VAQTNING O‘ZIDA MENEJERLIK FAOLIYATI BILAN SHUG‘ULLANISHINING RUHIY VA PSIXOLOGIK MAS‘ULIYATI

Nasirdinov Avazbek

Kamoliddin Behzod nomidagi

Milliy rassomlik va dizayn instituti o‘qituvchisi

nasirdinovichavazxon@gmail.com

***Annotatsiya:** Hozirgi zamonda rangtasvir sohasi rassomlari nafaqat ijodiy jarayonni olib bormoqda, balki o‘z asarlarini targ‘ib qilish, sotish va marketing strategiyalarini ishlab chiqishda ham faol ishtirok etishga intilishmoqda. Bu esa rassomlarni menejerlik faoliyati bilan shug‘ullanishi demakdir. Shu bilan birga, bunday ikki yo‘nalishni uyg‘unlashtirish rassomning ruhiy va psixologik holatiga sezilarli ta‘sir ko‘rsatadi.*

***Kalit so‘zlar:** rassom, menejer, marketing, Ijod, asar.*

Kirish. Rassomning menejerlik faoliyati bilan shug‘ullanishi ijodiy jarayonga ruhiy-psixologik ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Masalan: Rassom o‘z ijodiga e‘tibor qaratishi bilan bir vaqtda tijoriy masalalar bilan ham shug‘ullanishi kerak bo‘ladi. Bu esa ijodiy erkinlik va biznes talablarini o‘zaro qarama-qarshiligiga olib kelishi mumkin. Muvaffaqiyatli menejer bo‘lish uchun doimiy rejalashtirish, mijozlar bilan muzokaralar va san‘at bozorining o‘zgarishlarini kuzatib borish talab etiladi. Bu esa stress va charchoqni oshirishi mumkin. Ijodkor bir vaqtning o‘zida ham rassom ham menejer faoliyati bilan mashg‘ul bo‘lar ekan o‘z-o‘zini intizomga o‘rgatishi, moliyaviy barqarorlik uchun rejalar tuzish va unga rioya qilishga majbur bo‘ladi. Bu

esa ijodiy jarayonni cheklashi yoki kechiktirishiga sabab bo'ladi buning natijasida rassomlikni asosi ijod bilan faol shug'ullana olmasligi ruxiy psixiologik bosimni oshiradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Rassomlar uchun ijodiy jarayon nafaqat asar yaratish, balki o'z asarlarini keng ommaga taqdim etish va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash imkoniyati hamdir. Menejerlik faoliyati bilan shug'ullanishning ruhiy va psixologik zarurati shundaki: Rassom o'z asarlarini sotish jarayonini mustaqil boshqarganida, u moliyaviy jihatdan o'zga shaxsga bog'liq bo'lmaydi va o'z ijodini qanday targ'ib qilish kerakligini va ommaga qaysi turdagi kartina ma'qul ekanligini yaxshiroq anglaydi. Menejerlik qobiliyati rassomga o'z yo'nalishini mustaqil shakllantirish, ko'rgazmalarni tashkil etish va o'z auditoriyasini topish imkonini beradi. Ko'plab rassomlar o'z ijodidan daromad topish imkoniyatiga ega bo'lmagani sababli, boshqa ish bilan shug'ullanishga majbur bo'lishadi. Menejerlik bilimlari esa ularning faqat ijodiy jarayon orqali tirikchilik qilishiga yordam beradi. O'z asarlari muvaffaqiyatli sotilganda va auditoriya tomonidan qadrlanganda, rassomda ijodga bo'lgan ishtiyoq kuchayadi.

Lekin rassomning ijodva menejerlik faoliyatini birlashtirish jarayonida turli qiyinchiliklar yuzaga keladi. Masalan: Ijodga hos erkin fikrlash va biznes jihatidan tafakkur qilish o'rtasidagi ziddiyat – San'at jarayoni erkin va intuitiv bo'lsa, menejerlik faoliyati rejalashtirish, strategiya va tizimli yondashuvni talab qiladi. Bu esa ijodiy shaxslar uchun qiyinchilik tug'dirishi mumkin. Stress va charchoq – Menejerlik faoliyati vaqt va kuch talab qilgani sababli rassom ijodiy faoliyatda faol shug'ullana olmaydi aniqrog'i ijod uchun ichki energiya yetishmovchiligi yuzaga kelishi mumkin. O'ziga ishonchsizlik va tanqid qo'rquvi – O'z asarlarini targ'ib qilish va sotish rassomning omma bilan muloqotini oshiradi, bu esa o'ziga nisbatan ishonchsizlik, tanqidni qabul qilishdagi qiyinchiliklarni keltirib chiqarishi mumkin. Mablag' va xarajatlar muammosi – Ijodiy jarayon uchun zarur materiallar, reklama, ko'rgazmalar tashkil etish katta mablag' talab qiladi. Bu esa moliyaviy bosimni oshiradi va stress keltirib chiqarishi mumkin. Ijodiy blok va motivatsiya yo'qolishi – Menejerlik

ishlariga haddan ortiq e'tibor berilganda, rassom ijodiy blokka duch kelishi yoki san'at bilan shug'ullanishga bo'lgan motivatsiyasini yo'qotishi mumkin.

Natijalar. Rassomlar uchun menejerlik faoliyatidagi psixologik qiyinchiliklarni bartaraf etish quyidagi usullar orqali amalga oshirilishi mumkin: Vaqtni samarali boshqarish – Ijod va menejerlik ishlarini muvozanatli taqsimlash uchun kunlik va haftalik reja tuzish zarur. Delegatsiya va hamkorlik – Marketing, sotuv va ijtimoiy tarmoqlarga oid vazifalarni bajarish uchun yordamchi yoki agentlar bilan ishlash rassomning yukini kamaytiradi. Motivatsiya va psixologik barqarorlikni oshirish – Shaxsiy motivatsiyani saqlash uchun maqsadlar qo'yish, ijodiy muvaffaqiyatlarni nishonlash va ichki ilhomni yo'qotmaslik muhim. Moliyaviy savodxonlikni oshirish – San'at orqali daromad olish bo'yicha bilimlarni o'rganish, narxlash strategiyalarini ishlab chiqish rassomning moliyaviy xavotirini kamaytiradi. Psixologik tayyorgarlik va stressni boshqarish – Meditatsiya, sport va boshqa dam olish usullari rassomga ruhiy bosimni kamaytirishda yordam beradi. Tanqidni to'g'ri qabul qilish – Tanqidni shaxsiy hujum sifatida emas, balki rivojlanish imkoniyati sifatida qabul qilish san'at sohasida psixologik barqarorlikni ta'minlaydi. Rassom menejerlik faoliyatini o'z zimmasiga olar ekan, u ruhiy va psixologik mas'uliyatlarni ham qabul qilishga majbur bo'ladi. San'at bozorida muvaffaqiyatli bo'lish uchun rassom o'zining imidjini doimiy ravishda saqlashi va rivojlantirishi kerak. Menejerlik faoliyati rassomning ijodiy jarayoniga zarar yetkazmasligi uchun u o'z energiyasini to'g'ri taqsimlashi lozim. San'at bozori auditoriya bilan samarali muloqotni talab qiladi. Bu esa rassomdan ijtimoiy ko'nikmalar va diplomatiya talab etadi. Rassom o'zining ijodiy tamoyillaridan voz kechmay, bozor talablariga ham moslashishi lozim. San'at bilan bog'liq biznes va marketing sohalarida bilim olish rassom uchun doimiy jarayon bo'lishi kerak.

Xulosa. Rassomning menejerlik faoliyati bilan shug'ullanishi zamonaviy san'at bozorida o'z o'rnini topish, moliyaviy barqarorlik va ijodiy erkinlikka erishish uchun muhim strategiyalardan biridir. Biroq bu jarayon psixologik bosim, stress va ijodiy inqirozlarni keltirib chiqarishi mumkin. Shu sababli, vaqtni to'g'ri boshqarish, moliyaviy savodxonlik, stressni kamaytirish va psixologik barqarorlikni oshirish orqali bu muammolarni yengish mumkin. Rassom o'zining ijodiy va menejerlik faoliyatini uyg'unlashtirgan holda, san'at va biznesni muvozanatda ushlashga intilishi lozim.

ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Ilyina T.V. San’at tarixi-M., 2003- 407 b.
2. Kollektiv ijodkorlik - art azbuka, ed. Maks Fry
3. O‘zbekiston Milliy ensiklopediyasi – 2000-2005y.